

28. april 2022

Oversigt over konsekvenserne ved minkavl

Dyrevelfærd og etik

Mink i bure er ikke i overensstemmelse med, hvordan dyr bør behandles

I Danmark har vi med dyrevelfærdsloven fra 2020 formelt anerkendt, at dyr er “levende og sansende væsener”, og loven har samtidig til formål at varetage dyreetiske hensyn.¹ Derfor harmonerer lovgivningen dårligt med at tillade den ekstreme begrænsning af dyrs bevægelsesfrihed og udfoldelsesmuligheder, som bure medfører.

I 2021 vedtog Europa-Parlamentet borgerinitiativet *End The Cage Age*, som EU-Kommissionen har forpligtet sig til at gå videre med. Initiativet gik ud på at udfase alle former for bure i landbruget frem mod 2027.² Vedtagelsen markerede, at burenes tidsalder lakker mod enden. Der er i dag bred konsensus om, at indespærringen af dyr i bure ikke kan retfærdiggøres.

I 2021 udkom også Det Dyreetiske Råd med en opdateret udtalelse om minkproduktion. Heri konkluderer et enigt råd utvetydigt, at hold af mink i små bure er uacceptabelt.³

Der findes ikke acceptable alternativer til minkproduktion, som vi kender den

I sin udtalelse fra 2021 slår Det Dyreetiske Råd fast, at der i dag ikke findes alternativer til de nuværende bursystemer, som i tilstrækkelig grad tilgodeser minkens velfærd.⁴

I forlængelse heraf understreger Rådet, at det ikke forholder sig til, hvorvidt sådanne teoretiske alternativer vil være forenelige med en praktisk mulig og økonomisk rentabel produktion.

I Tyskland og Schweiz har skærpede krav om blandt andet alternativ indhusning dog i praksis medført, at der ikke længere findes en minkproduktion i de to lande.⁵

¹ Retsinformation (2020): <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2020/133>

² End the Cage Age (n.d.): <https://www.endthecageage.eu>

³ Det Dyreetiske Råd (2021):

<https://detdyreetiskeraad.dk/udtalelser/udtalelse/pub/hent-fil/publication/udtalelse-om-minkproduktion-2021/>

⁴ *Op.cit.* 3 (Det Dyreetiske Råd, 2021)

⁵ Fur Free Alliance (n.d.): <https://www.furfreealliance.com/fur-bans/>

Allerede i sin udtalelse fra 2003 påpegede Det Dyreetiske Råd, "at de eksisterende indhusningssystemer ikke i tilstrækkelig grad tilgodeser dyrenes adfærdsmæssige behov".⁶ 19 år senere benytter minkavlerne fortsat de samme systemer.

Minken er et solitært rovdyr

Minken er i modsætning til alle andre dyr i husdyrproduktionen et rovdyr, der i naturen lever på store områder i nærheden af vand, hvor de kan jage, svømme og dykke efter føde.^{7 8} De er desuden solitære dyr, der uden for parrings- og yngleperioden holder stor afstand til artsfæller. De opretholder territorier på flere kilometer, som de vil slås for at forsvare. Uanset at mink i generationer har været holdt i små bure, og der i minkproduktionen er avlet for f.eks. pelskvalitet og pelsfarve, er mink stadig et aktivt rovdyr, som har sin oprindelige adfærd og adfærdsmæssige behov i behold. Det er bl.a. derfor, at undslupne mink fra minkfarme har etableret sig med stor succes mange steder i Danmark. Læs mere under afsnittet: "Mink er en invasiv art i den danske natur".

Velfærdsproblemer i minkproduktionen

Der er alvorlige dyrevelfærdsproblemer i minkindustrien som følge af kombinationen af et meget restriktivt produktionssystem med små golde trådbure og pasning, der ikke tager hensyn til minkenes behov. Det grundlæggende problem er manglende muligheder for bevægelse og naturlig udfoldelse, fordi systemets primære formål er at huse mange dyr ved brug af meget få ressourcer i form af fx plads, berigelse og arbejdskraft til pasning. De grundlæggende problemer har været kendt længe og de er samtidig kendt fra minkproduktion i adskillige lande, fordi bursystemet og produktionsmetode har været og stadig er meget ensartet i de lande, der fortsat producerer mink.^{9 10 11 12 13}

⁶ Det Dyreetiske Råd (2003):

<https://detyreetiskeraad.dk/udtalelser/udtalelse/pub/hent-fil/publication/udtalelse-om-pelsdyrproduktion-2003/>

⁷ EU-Kommissionen (2001):

https://www.furfreealliance.com/wp-content/uploads/2016/08/welfare_animals_kept_for_fur_production.pdf

⁸ *Op.cit.* 6 (Det Dyreetiske Råd, 2003)

⁹ *Op.cit.* 7 (EU-Kommissionen, 2001)

¹⁰ *Op.cit.* 6 (Det Dyreetiske Råd, 2003)

¹¹ Fur Free Alliance (2020):

https://www.furfreealliance.com/wp-content/uploads/2020/01/CertifiedCruel_FFA-Research-Report-3.pdf

¹² Fur Free Alliance (2015):

https://www.furfreealliance.com/wp-content/uploads/2015/10/Pels_final_print_mail.pdf

¹³ Fur Free Alliance (2015):

<https://www.furfreealliance.com/wp-content/uploads/2015/11/Case-against-fur-farming.pdf>

Aggression, bidskader og adfærdsforstyrrelser

Der er ifølge §20 stk.3. og § 26 i bkg om beskyttelse af pelsdyr¹⁴ krav om, at minkens miljø skal beriges med halm (tildeles i redekassen), en hylde (typisk trådnet) og et rør (typisk kort plastrør), og at mink skal have adgang til et frit tilgængeligt areal (eksklusiv redekassen), der som minimum er 30 cm bredt, 70 cm langt, og 45 cm højt. Disse former for berigelse og pladskrav tilgodeser ikke minkens behov for afstand til artsfæller, plads eller naturlige adfærd, som f.eks. fødesøgning. Dette medfører, at der i minkproduktionen bl.a. ses forekomst af aggression, hvor mink bider og skader hinanden.¹⁵ Der ses mink med tydelige bidskader og åbne sår, og efter pelsningen ses bidmærker på undersiden af pelsskindet. Der er således eksempler på mink med flere hundrede bidskader konstateret i skindet efter pelsning.¹⁶

Jo flere mink der holdes i samme bur, jo mere aggression, og jo flere bidsår og skader.¹⁷ Over 20 procent af minkene var før nedlukningen opstaldet i grupper.¹⁸

Der ses i produktionen desuden en høj forekomst af unormal adfærd som f.eks. stereotypier og pelsnav, hvor mink gnaver eller sutter på sin egen eller en anden minks pels.^{19 20}

Praksis omkring fodring fører til unormal adfærd og sult

Mink fordres 1-2 gange dagligt med en ensartet forarbejdet masse baseret på fisk- og/eller slagteriaffald, der placeres oven på buret, hvilket harmonerer dårligt med deres behov som aktive rovdyr. Fodringsmetoden medfører unormal adfærd i form af stereotypier.²¹ Der er endvidere store velfærdsproblemer forbundet med den såkaldte slankning eller restriktive fodring af avlstæverne, som er almindelig anvendt over vinterperioden.²² De avlsdyr, der skal leve videre til den næste sæson, udvælges i den periode, hvor de øvrige mink aflives og pelses. Minkene er på dette tidspunkt fedet op, for at skindet skal blive så stort og langt som muligt efter pelsning. Avlsdyrene skal imidlertid leve videre, og for at undgå, at især avlstæverne er fede i den kommende parrings- og ynglesæson i foråret, fodres de så sparsomt i vinterperioden, at de udviser en høj forekomst af stereotypier og pelsnav som følge af sult.²³

¹⁴ Retsinformation (2015): <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2015/1553>

¹⁵ Aarhus Universitet (2021): <https://dcapub.au.dk/djfpdf/DCArapport188.pdf>

¹⁶ Miljø- og Fødevarerministeriet (2015):

<https://www.ft.dk/samling/20142/almdel/mof/spm/220/svar/1274634/1562587.pdf>

¹⁷ DCA - Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug (2013):

https://pure.au.dk/portal/files/84324435/Rapport_fra_DCA_om_gruppeindhusning_mink_191113.pdf

¹⁸ *Op.cit.* 15 (Aarhus Universitet, 2021)

¹⁹ *Op.cit.* 3 (Det Dyreetiske Råd, 2021)

²⁰ *Op.cit.* 15 (Aarhus Universitet, 2021)

²¹ *Op.cit.* 3 (Det Dyreetiske Råd, 2021)

²² *Op.cit.* 15 (Aarhus Universitet, 2021)

²³ *Op.cit.* 3 (Det Dyreetiske Råd, 2021)

WelFur garanterer ikke velfærd

Pelsindustriens egen certificeringsprotokol, WelFur, fremhæves af branchen som garant for høj dyrevelfærd. Men WelFur løser ikke velfærdsproblemerne i pelsproduktionen.

For det første kan gode vurderinger på nogle områder maskere dårlige vurderinger på andre i den samlede vurdering af en farm.

For det andet er pointgivningen i sig selv misvisende. Efterlevelse af lovpligtige minimumskrav belønnes i nogle tilfælde med den bedst mulige bedømmelse. Eksempelvis tildeles højeste antal point for et gulvareal, der lever op til Europarådets minimumskrav på 2550 cm² for mink. Ligeledes nedtones selv meget alvorlige legemsskader, såsom afgnavede lemmer, idet man kan opnå middelvurdering, såfremt såret er helet. En minkfarm kan altså sagtens ende med en god samlet vurdering inden for WelFur, selvom der eksempelvis observeres dyr med alvorlige skader.²⁴

For det tredje sikrer WelFur ikke minks mulighed for at udfolde vigtig artsspecifik adfærd såsom at svømme.²⁵ Det der måles er velfærden inden for rammerne af det eksisterende system, og således er "bedste nuværende praksis" på ingen måde ensbetydende med god eller bare acceptabel dyrevelfærd for mink.

Samfund og økonomi

En bølge af forbud går gennem Europa

Over de seneste 20 år har flere og flere lande i Europa indført forbud mod minkavl og andre former for pelsdyravl, og specielt de seneste år er det gået stærkt.

Indtil videre har 20 lande i Europa forbudt minkavl, igangsat udfasning af produktionen, eller indført strengere krav, så det i praksis ikke er muligt at fortsætte, som man blandt andet har gjort det i Tyskland.

Disse lande har helt forbudt minkavl eller er i gang med en udfasning: Storbritannien, Østrig, Holland, Kroatien, Slovenien, Makedonien, Serbien, Bosnien-Hercegovina, Irland, Italien, Frankrig, Estland, Slovakiet, Norge, Belgien, Tjekkiet, Luxemborg og Ungarn.

I disse lande er pelsdyravl udfaset pga. strengere krav til dyrevelfærden: Tyskland og Schweiz.

²⁴ *Op.cit.* 13 (Fur Free Alliance, 2015)

²⁵ *Op.cit.* 11 (Fur Free Alliance, 2020)

DYRENES BESKYTTELSE

Derudover overvejer disse lande et forbud: Bulgarien, Litauen, Montenegro, Polen, Letland, Spanien og Ukraine.

Ikke kun i Europa indføres forbud mod pels. Blandt andet har staten Californien i USA forbudt salg af pels. New Zealand har i praksis forbudt minkavl gennem et forbud mod import af mink, og Japan har gjort det ulovligt at opføre nye minkfarme. I 2021 blev Israel det første land i verden til at forbyde salg af pels.²⁶

Pels er passé i modeverdenen

Både designere og store modehuse lægger i dag i stor stil afstand til pelsindustrien. I de seneste år har et stort antal kendte modehuse såsom Versace, Gucci, Prada, Armani, Hugo Boss og Dolce & Gabbana alle stoppet brugen af pels i deres kollektioner. Samtidig har modeugerne i flere byer, blandt andre London, Stockholm og Amsterdam, droppet pels med henvisning til dyreetik.^{27 28 29}

Minkfarme er plagede af dårlig økonomi

Økonomien i dansk minkproduktion har siden 2013 og frem til nedlukningen i 2020 været for nedadgående. I 2019 havde pelsdyrbedrifter således et underskud på 0,7 mio. kr. pr. bedrift i gennemsnit. I samme periode er antallet af heltidsbedrifter faldet fra 1.169 til 792 og antallet af heltidsbeskæftigede fra 4000 til 2600.³⁰

Markedet for minkskind er præget af ustabilitet. Fra 2013 faldt gennemsnitsprisen fra over 600 kr. pr. skind til omkring 200 kr. pr. skind i 2019.³¹ I 2020 endte gennemsnitsprisen på 150 kr. pr. skind.³²

²⁶ *Op.cit.* 5 (Fur Free Alliance, n.d.)

²⁷ British Fashion Council (n.d.):

<https://www.britishfashioncouncil.co.uk/pressreleases/BFC-Champions-Positive-Fashion-Survey-Shows-that-London-Fashion-Week-September-2018-Will-be-Fur-Free>

²⁸ Fashion United (2020):

<https://fashionunited.uk/news/fashion/stockholm-fashion-week-relaunches-digitally-and-fur-free/2020082850583>

²⁹ Bont voor Dieren (n.d.): <https://www.bontvoordieren.nl/amsterdam-fashion-week-bontvrij-2/>

³⁰ Danmarks Statistik (2021):

<https://www.dst.dk/da/Statistik/nyheder-analyser-publ/bagtal/2020/2020-10-28-fakta-om-minkbranchen-i-Danmark>

³¹ Finansministeriet (2021): <https://fm.dk/media/18379/faktaark-om-minkbranchen.pdf>

³² Kopenhagen Fur (2020):

<https://www.kopenhagenfur.com/da/nyheder/2020/september/kopenhagen-fur-afslutter-salgssaesonen-2020/>

På trods af forventningen om et stærkt reduceret udbud grundet den danske nedlukning, som fjernede knap en tredjedel af det globale udbud³³, var gennemsnitsprisen pr. dansk minkskind bare 323 kr. i 2021.³⁴ Den gennemsnitlige fremstillingspris pr. minkskind har de seneste år ligget på knap 300 kr.^{35 36}

På København Furs første auktion i 2022 lå salgsprocenten på blot 13³⁷, og København Fur aflyste årets anden auktion i april, efter de vurderede, at markedet ikke ville have ændret sig synderligt i mellemtiden³⁸.

Natur, miljø og sundhed

Minkfarme som et reservoir for virus og mutationer

Mink er meget modtagelige for Sars-CoV-2 virus, og der har været mange udbrud på minkfarme i Danmark og andre lande (Holland, Grækenland, Sverige, Spanien, Litauen, Frankrig, Italien, Letland, Polen, USA og Canada). Med store populationer af modtagelige dyr, der lever tæt, er der optimale forhold for et reservoir af virus og for mutationer. Det var ikke muligt at inddæmme og bekæmpe virus i den danske minkproduktion, tværtimod spredte virus sig i 2020 mellem farme uden, at der er fundet en forklaring derpå, ligesom der skete smitte mellem dyr og mennesker og videre smitte fra menneske til menneske ud i samfundet.³⁹

Selvom covid-19 ikke i øjeblikket betragtes som en samfundskritisk sygdom, er det risikabelt at eksperimentere med genindførsel af store samlinger af meget modtagelige dyr på minkfarme. Dette understreges af, at mink jævnligt undslipper fra farme og kommer ud i bestanden af mink, der lever i naturen. Disse mink er naturligvis også meget modtagelige og vil kunne blive smittet af de undslupne mink.

³³ København Fur (n.d.):

https://www.kopenhagenfur.com/media/320672/verdensproduktion_mink.pdf

³⁴ København Fur (2021):

<https://www.kopenhagenfur.com/da/nyheder/2021/september/kopenhagen-fur-afslutter-salgssaesonen-2021/>

³⁵ Vidø & Schou (2019):

https://static-curis.ku.dk/portal/files/232136845/Landbrugets_konomi_2019.pdf

³⁶ TV Midtvest (2021):

<https://www.tvmidtvest.dk/minkfamiliens-kamp/prisen-paa-minkskind-stiger-trods-millionindtaegt-kan-henning-stadig-ikke-daekke-sit-tab>

³⁷ København Fur (2022):

<https://www.kopenhagenfur.com/da/nyheder/2022/februar/pelsauktion-i-krigens-skygge/>

³⁸ København Fur (2022):

<https://www.kopenhagenfur.com/da/nyheder/2022/marts/kopenhagen-fur-aflyser-april-auktionen/>

³⁹ Statens Serum Institut (2020):

<https://www.ssi.dk/aktuelt/nyheder/2020/smitte-med-covid19-fra-mink-til-mennesker>

FAO, WHO og OIE har 7. marts 2022 i en fælles udtalelse advaret om faren ved etablering af virus-reservoir i bestande af vilde/vildtlevende dyr.⁴⁰

Antibiotikaresistente bakterier udbredt på minkfarme

Den multiresistente bakterie husdyr-MRSA (MRSA CC398) var udbredt på minkfarme og formodningen var, at bakterien blev bragt ind via foder med slagteriaffald⁴¹, idet så godt som alle danske svinebesætninger er inficerede. I lighed med ansatte i svineindustrien blev ansatte på minkfarme anset for en risikogruppe, der ved indlæggelse skulle testes for at mindske risikoen for introduktion af den resistente bakterie på hospitaler.⁴² Der har også været fund af resistens i mange andre sygdomsbakterier på minkfarme, herunder multi-resistente e.coli bakterier.⁴³

Stor fosforbelastning fra minkindustri

Ifølge Rådet for Grøn Omstilling^{44 45} udgjorde mink knap 5 procent af den samlede husdyrbestand målt i dyreenheder, men miljøpåvirkningen var større end det, fordi mink blandt alle husdyrarter har den laveste fosforudnyttelse fra foderet. Hele 93 procent tabes til gødningen. Gødningen spredes på markerne, men fordi indholdet af fosfor er højt ift. kvælstof, bliver der spredt med et betydeligt overskud af fosfor, når der doseres efter kvælstofindholdet.

Samtidig er minkfarme lokaliseret, hvor der også er mange andre husdyr. Den skæve fordeling betyder, at der er stort overskud af gødning, som det er en udfordring at få transporteret tilstrækkelig langt væk til, at der ikke sker en overgødsning.

Fosfor aflejres i jorden, men en del tabes til vandmiljøet. Det skaber algevækst, der ødelægger økosystemerne og medfører iltsvind og fiskedød i søer og indre farvande. I 2019 stod minkproduktionen for 7 procent af den samlede fosformængde i husdyrgødning - mere end 3000 tons. Danmark er forpligtet gennem EU's vandrammedirektiv til at bringe søer, fjorde og kystvande i god økologisk tilstand inden 2027, og ophør med minkproduktion er et

⁴⁰ World Health Organization (2022):

<https://www.who.int/news/item/07-03-2022-joint-statement-on-the-prioritization-of-monitoring-sars-cov-2-infection-in-wildlife-and-preventing-the-formation-of-animal-reservoirs>

⁴¹ Statens Serum Institut (2017): https://www.ssi.dk/aktuelt/nyheder/2017/2017_10_27-danmap-mrsa

⁴² Sundhedsministeriet (2022):

<https://www.ft.dk/samling/20211/almdel/suu/spm/474/svar/1869164/2550806.pdf>

⁴³ Nikolaisen et al. (2017): doi.org/10.1186/s13028-017-0328-6

⁴⁴ Rådet for Grøn Omstilling (2021):

<https://rgo.dk/det-boer-vaere-helt-slut-med-produktion-af-mink-i-danmark/>

⁴⁵ Rådet for Grøn Omstilling (2021):

<https://www.altinget.dk/erhverv/artikel/raadet-for-groen-omstilling-forbyd-minkavl-permanent>

væsentligt bidrag hertil.

Stor ammoniakforurening fra minkindustri

Ifølge Rådet for Grøn Omstilling udleder minkproduktion ammoniak, der forurener luften og skader den nære natur omkring minkfarmene, hvilket blandt andet medfører tab af biodiversitet.⁴⁶

Ammoniakken danner også sundhedsskadelige partikler, der er medårsag til flere tusinde for tidlige dødsfald årligt.⁴⁷ Landbruget udgjorde 95 procent af Danmarks ammoniakudledning, og minkproduktionen udgjorde i 2018 otte procent heraf. I henhold til EU's direktiv om national nedbringelse af visse luftforurenende stoffer, skal Danmark reducere ammoniakudledningen med 24 procent, hvilket vi ikke nåede til fristen i 2020.⁴⁸ Nedlukningen og et forbud mod minkavl er et stort skridt på vejen.

Mink er en invasiv art i den danske natur

Mink i den danske natur består af mink undsluppet fra minkfarme og efterkommere af undslupne mink. De er af arten amerikansk mink, som ikke er naturligt hjemmehørende i Danmark. Til forskel fra ilderer er minken mere vandgående, hurtigere og mere aggressiv i sin jagtform. Det betyder, at ynglefugle og pattedyr i vådområder er udsatte for en meget effektiv jæger, som ikke tidligere har eksisteret i Danmark. De hjemmehørende rovdyr (ræv, mår, grævling, lækat og brud) er ikke lige så gode svømmere, og derfor har minken fundet en niche, som ikke har været udnyttet af andre rovdyr, hvilket samtidig betyder, at byttedyrene ikke er udviklet til at modstå truslen fra minken.⁴⁹

Dansk Ornitologisk Forening påpeger, at undslupne mink fra pelsfarme i årtier har udgjort en trussel mod jordrugende fugle i den danske kystnatur og i indlandets vådområder.⁵⁰ Mink reproducerer sig i naturen, og lukning af minkproduktionen vil derfor ikke i sig selv afvikle bestanden i naturen, men med et stop for løbende tilførsel fra minkfarme i kombination med en vis bekæmpelse vil problemet blive mindre.

Minkindustrien er ikke bæredygtig

Organisationen Respect for Animals har i en omfattende rapport (2021) gennemgået påstande om bæredygtighed af pels og konkluderer, at der er tale om systematisk

⁴⁶ *Op.cit.* 45 (Rådet for Grøn Omstilling, 2021)

⁴⁷ Altinget (2020):

<https://www.alinget.dk/artikel/eksperter-afivning-af-millioner-af-mink-forbedrer-luftkvalitet-og-miljoe>

⁴⁸ *Op.cit.* 45 (Rådet for Grøn Omstilling, 2021)

⁴⁹ Miljøstyrelsen (n.d.): <https://mst.dk/media/117356/bekmpelseafmink1.pdf>

⁵⁰ Dansk Ornitologisk Forening (2020): https://www.dof.dk/om-dof/nyheder?nyhed_id=1904

DYRENES BESKYTTELSE

greenwashing. Flere livscyklusanalyser viser, at minkpels er mindre bæredygtigt end andre tekstiler, hvilket især skyldes den større miljøbelastning. Når bæredygtighed alligevel betones af pelsbranchen, er det fordi, pels tillægges urealistisk og udokumenteret lang levetid, og foder med fisk og fiskeaffald tillægges større værdi end, hvad der er belæg for. Ifølge rapporten er pelsindustrien i modstrid med FN's verdensmål nummer 2, 3, 6, 12, 13, 14 og 15.⁵¹

⁵¹ Respect for Animals (2021):
https://respectforanimals.org/wp-content/uploads/2021/11/ENVIRONMENT-REPORT-NOV-2021_FIN_AL_LO-RES_SINGLES.pdf